

Rapport

Datum: 4 maart 2005

Rapportnummer: 2005/060

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat een ambtenaar van de mobiele eenheid van het regionale politiekorps Haaglanden op 13 oktober 2001

hem voorafgaand aan zijn aanhouding geen waarschuwing heeft gegeven;

hem niet heeft meegedeeld dat hij was aangehouden;

bij zijn aanhouding disproportioneel geweld heeft gebruikt door met zijn arm verzoekers nek te omklemmen. Verzoeker is hierbij ten val gekomen en heeft een been gebroken.

Verzoeker klaagt voorts over de wijze waarop zijn klacht door het regionale politiekorps Haaglanden is afgehandeld. Verzoeker klaagt erover dat het politiekorps niet inhoudelijk is ingegaan op zijn klacht.

Beoordeling

I. Algemeen

Op 13 oktober 2001 was de mobiele eenheid van het regionale politiekorps Haaglanden ingezet omdat er vrees bestond voor gewelddadigheden van leden van de rechts-extremistische groep Stormfront. Uit informatie was gebleken dat deze groepering zich zou verzamelen in café F. te Den Haag. Verder was uit informatie gebleken dat de leden van Stormfront Nederland mogelijk van plan waren om vanuit café F. een demonstratie te gaan houden. Betrokken ambtenaren en leden van de mobiele eenheid, R. en N, waren gestationeerd in de nabijheid van genoemd café. Op die dag was verzoeker samen met een groep personen in café F. Op een gegeven moment hebben betrokken ambtenaren R. en N., verzoeker aangehouden ter zake van belediging van een ambtenaar in dienst c.q. discriminatie. Verzoeker is niet strafrechtelijk vervolgd. Verzoeker heeft bij zijn aanhouding een been gebroken.

A. TEN AANZIEN VAN HET REGIONALE POLITIEKORPS HAAGLANDEN

II. Ten aanzien van de waarschuwing

1. Verzoeker klaagt erover dat een ambtenaar van de mobiele eenheid van het regionale politiekorps Haaglanden op 13 oktober 2001 hem voorafgaand aan zijn aanhouding geen waarschuwing heeft gegeven.

2. De korpsbeheerder acht de klacht niet gegrond. De korpsbeheerder stelt zich op het standpunt dat noch het Wetboek van Strafvordering, noch de Ambtsinstructie voor de politie, de politieambtenaar verplichten, voorafgaand aan een aanhouding de aan te houden persoon te waarschuwen. In het geval van verzoeker is niet vooraf gewaarschuwd

voor de aanhouding.

3. Gedurende het onderzoek is het volgende gebleken.

Verzoeker heeft als verdachte verklaard dat hij een zogenoemde Hitlergroet heeft gemaakt. Betrokken ambtenaar R. heeft verklaard dat verzoeker hem daarbij heeft aangekeken. Op dat moment besloten betrokken ambtenaren R. en N. verzoeker aan te houden. Betrokken ambtenaar R. is achter verzoeker aan gegaan waarna betrokken ambtenaar N. R. heeft gevolgd. Verzoeker fietste op een normale manier weg en keek niet om. Betrokken ambtenaar R. heeft overwogen om verzoeker aan te roepen maar heeft dit, aldus betrokken ambtenaar R., om verschillende redenen niet gedaan. Hij heeft verklaard dat hij verzoeker niet heeft aangeroepen omdat verzoeker dan de kans zou krijgen om snel weg te fietsen. Verder verkeerde betrokken ambtenaar R. in de veronderstelling dat verzoeker wat alcoholische dranken tot zich had genomen. Als een andere reden om verzoeker niet aan te roepen, heeft betrokken ambtenaar R. de omstandigheid genoemd dat verzoeker niet was gefouilleerd. Zijn collega's hebben, aldus betrokken ambtenaar R., eerder op de dag personen bij het Centraal Station gefouilleerd. Bij deze personen hebben de collega's messen en knuppels aangetroffen. De betrokken ambtenaren hebben aangegeven dat verzoeker niet was gefouilleerd en een agressieve indruk op hen maakte. Gezien de hierboven genoemde feiten en omstandigheden hebben zij verzoeker niet aangeroepen toen zij de beslissing hadden genomen hem aan te houden.

4. De Nationale ombudsman overweegt dat een waarschuwing voorafgaand aan een aanhouding van een verdachte geen grondslag vindt in de wet dan wel een reglement. In de bepalingen inzake de aanhouding is geen aanknopingspunt te vinden voor het aannemen van een verplichting een aan te houden persoon voorafgaand aan de aanhouding te waarschuwen.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

Voor zover verzoeker klaagt over het toepassen van geweld tijdens de aanhouding en de eventuele waarschuwing die daaraan vooraf zou hebben moeten gaan, verwijst de Nationale ombudsman naar onderdeel IV van deze beoordeling.

III. Ten aanzien van de mededeling dat verzoeker was aangehouden

1. Verder klaagt verzoeker erover dat een ambtenaar van de mobiele eenheid van het regionale politiekorps Haaglanden op 13 oktober 2001 hem niet heeft meegedeeld dat hij was aangehouden.

2. De korpsbeheerder acht de klacht niet gegrond. De korpsbeheerder stelt zich op het standpunt dat de betrokken ambtenaren verzoeker weldegelijk hebben meegedeeld dat hij was aangehouden. Voorts stelt de korpsbeheerder zich op het standpunt dat de betrokken ambtenaren verzoeker ook hebben meegedeeld waarvoor hij was aangehouden.

3. Gedurende het onderzoek is het volgende gebleken.

Betrokken ambtenaren R. en N. hebben verklaard dat betrokken ambtenaar R. verzoeker heeft meegedeeld dat hij was aangehouden voor belediging op het moment waarop betrokken ambtenaar R. verzoeker vasthield. Verzoeker heeft gedurende de interne klachtbehandeling verklaard dat betrokken ambtenaar R. hem vertelde dat hij was aangehouden voor het uitbrengen van de Hitlergroet toen betrokken ambtenaar R. hem vastpakte.

4. De Nationale ombudsman overweegt dat ingevolge het bepaalde in artikel 5 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele Vrijheden en artikel 9 van het Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (zie Achtergrond; onder 1. en 2.) opsporingsambtenaren de plicht hebben om een ieder die wordt aangehouden, onverwijld op de hoogte te brengen van de reden van aanhouding. Gedurende het onderzoek is gebleken dat de betrokken ambtenaren verzoeker wel degelijk hebben gemeld direct nadat hij was aangehouden waarvoor hij was aangehouden.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

IV. Ten aanzien van het geweld

1. Voorts klaagt verzoeker erover dat een ambtenaar van de mobiele eenheid van het regionale politiekorps Haaglanden op 13 oktober 2001 bij zijn aanhouding disproportioneel geweld heeft gebruikt door met zijn arm verzoekers nek te omklemmen. Verzoeker is hierbij ten val gekomen en heeft een been gebroken.

2. De korpsbeheerder acht de klacht niet gegrond. De korpsbeheerder stelt zich op het standpunt dat het toegepaste geweld, het vastpakken ter effectuering van de aanhouding, een geweldsaanwending is conform de Ambtsinstructie voor de politie. Verder heeft de korpsbeheerder opgemerkt dat het toegepaste geweld niet voortkwam uit een emotionele opwelling. De mobiele eenheid was ingezet ter voorkoming van ernstige wanordelijkheden zoals de activiteiten van de actiegroep 'Stormfront Nederland' vanuit het café F. te Den Haag. Juist omdat verzoeker, aldus de korpsbeheerder, de uiterlijke kenmerken heeft die sterke gelijkenis vertonen met die van de leden van het 'Stormfront Nederland' en het feit dat hij deel uitmaakte van een groep die zojuist café F. had verlaten, gaven, samen met de provocerende uitlatingen van verzoeker, aanleiding tot een snel en efficiënt optreden waarbij de situatie snel onder controle van de politie diende te komen.

3. Gedurende het onderzoek is het volgende gebleken.

Verzoeker heeft als verdachte het volgende verklaard. Hij heeft gezien dat een politieambtenaar naar hem toe liep. Vervolgens is verzoeker op zijn fiets gestapt. Hij wilde weggrijden. Voordat verzoeker op zijn fiets stapte, gaf hij, aldus verzoeker, een Hitlergroet

tegen wat later bleek betrokken ambtenaar R. te zijn. Verzoeker is vervolgens op zijn fiets weggereden. Hierna voelde verzoeker een arm om zijn nek en merkte hij dat betrokken ambtenaar R. hem van zijn fiets aftrok.

Verzoeker heeft tijdens de interne klachtbehandeling verklaard dat het een feit is van algemene bekendheid dat leden van rechts-extremistische groeperingen een aantal uiterlijke kenmerken vertonen die gelijkenis vertonen met de kenmerken die verzoeker, aldus verzoeker, zelf vertoont. Verder heeft verzoeker gedurende de interne klachtbehandeling opgemerkt dat de leden van dit soort groeperingen doorgaans kaal zijn terwijl hij, aldus verzoeker, heel kort haar heeft. Voorts heeft verzoeker aangegeven dat men bij die personen vaak tatoeages aantreft in de vormen van gotische letters, die verzoeker ook heeft. Verzoeker heeft gedurende de interne klachtbehandeling ook verklaard dat hij die avond zogenoemde kisten aanhad en dat hij geen aanhanger is van het Stormfront of enig andere rechts-extremistische groepering.

Uit het proces-verbaal van aanhouding blijkt dat verzoeker toen hij de Hitlergroet maakte, 15 meter van de groep ambtenaren was verwijderd. Verder blijkt uit het proces-verbaal van aanhouding dat betrokken ambtenaar R. verzoeker wilde stoppen. Betrokken ambtenaar R. heeft hem met zijn rechterarm om zijn nek beetgepakt. Hierdoor kwam betrokken ambtenaar R. samen met verzoeker ten val.

Betrokken ambtenaar R. heeft gedurende het onderzoek verklaard dat hij een nekklem bij verzoeker heeft aangelegd. Betrokken ambtenaar R. heeft de situatie waarin hij de nekklem heeft toegepast, als volgt geschetst. Verzoeker toonde provocerend gedrag. Het provocerend gedrag bestond uit het feit dat verzoeker, toen hij langs de ambtenaren van de mobiele eenheid liep, vroeg of zij niets beters te doen hadden en dat "zij beter Turken konden oppakken". Betrokken ambtenaar R. had sterk de indruk dat verzoeker alcoholische dranken had genuttigd. Voorts heeft betrokken ambtenaar R. aangegeven dat verzoeker niet was gefouilleerd en op de fiets was. Gedurende het onderzoek heeft betrokken ambtenaar R. opgemerkt dat verzoeker op hem een agressieve indruk maakte en fors van postuur was.

Uit de door betrokken ambtenaar R. opgemaakte geweldsrapportage blijkt dat het toegepaste geweld fysiek van aard was. Verder had het geweldgebruik de aanhouding van verzoeker voor belediging tot doel. Voorts blijkt uit de geweldsrapportage dat het geweldgebruik verder tot doel had verzoeker die zich aan de rechtmatige vrijheidsbeneming ter zake van belediging dan wel discriminatie trachtte te onttrekken, aan te houden.

Uit de geweldsrapportage blijkt dat het geweld ook ordehandhaving tot doel had en uit de verklaring van een arts blijkt dat verzoeker letsel heeft opgelopen, welk letsel bestond uit een beenbreuk.

Tot slot is gedurende het onderzoek gebleken dat betrokken ambtenaren R. en N. met 8 andere ambtenaren van de mobiele eenheid ter plaatse aanwezig waren.

4. Het evenredigheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen voor het bereiken van een doel een middel aanwenden dat voor de betrokkenen niet onnodig bezwarend is en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel.

5. De Nationale ombudsman overweegt dat politieambtenaren in de rechtmatige uitoefening van hun bediening bevoegd zijn geweld te gebruiken, indien het door hen beoogde doel alleen daardoor kan worden bereikt en indien het belang van het doel het gebruik van geweld rechtvaardigt. Het daadwerkelijk aanwenden van geweld door de politie dient in overeenstemming te zijn met de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit. Het geweld moet, met andere woorden, redelijk en gematigd zijn (zie Achtergrond; onder 5.).

6. Voor de beoordeling van de vraag of het toegepaste geweld de toets der kritiek kan doorstaan, is ten eerste van belang dat de betrokken ambtenaren verzoeker - gezien de door verzoeker gemaakte Hitlergroet - terecht konden aanhouden als verdachte van het aanzetten tot haat, belediging of van discriminatie (zie Achtergrond, onder 3.). Daarmee is voldaan aan de eis dat een politieambtenaar alleen geweld mag toepassen in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening, zoals hiervoor genoemd onder 4.

7. Vervolgens dient de vraag te worden beantwoord of het geweld onder de gegeven omstandigheden disproportioneel was. Vooropgesteld moet worden dat uit de overgelegde stukken en de afgelegde verklaringen niet kan worden afgeleid dat verzoeker trachtte zich aan de aanhouding te onttrekken. Volgens politieambtenaar R. reed verzoeker op een normale manier weg zonder om te kijken. Gezien de aard van het delict waarvan verzoeker werd verdacht, te weten het brengen van de Hitlergroet en het feit dat verzoeker zich in de gegeven situatie niet aan zijn aanhouding onttrok, had R. uit een oogpunt van evenredigheid en overeenkomstig het bepaalde in de Ambtsinstructie (zie Achtergrond, onder 6) verzoeker tenminste moeten waarschuwen alvorens geweld te gebruiken ter aanhouding. Er was geen sprake van dringende redenen of andere omstandigheden om af te zien van bedoelde waarschuwing. De Nationale ombudsman acht de onderzochte gedraging op dit punt niet behoorlijk.

8. De Nationale ombudsman overweegt ten overvloede dat toepassing van een dergelijk ingrijpend geweldsmiddel in zo'n situatie, te weten de nekklem bij een wegrijdende fietser, een verhoogd risico met zich meebrengt. De politie dient in zo'n geval met de nodige voorzichtigheid te handelen.

B. TEN AANZIEN VAN DE KORPSBEHEERDER

I. Ten aanzien van de klachtbehandeling

1. Verzoeker klaagt voorts over de wijze waarop zijn klacht door het regionale politiekorps Haaglanden is afgehandeld. Verzoeker klaagt erover dat het regionale politiekorps niet inhoudelijk is ingegaan op zijn klacht.
2. De korpsbeheerder heeft in de brieven d.d. 8 december 2003 en 27 januari 2004 verzuimd op dit klachtonderdeel in te gaan.
3. Gedurende het onderzoek is het volgende gebleken.

Bij brief van 19 oktober 2001 heeft de raadsman van verzoeker het regionale politiekorps Haaglanden aangeschreven. In deze brief deelde verzoekers raadsman mee dat verzoeker was mishandeld door betrokken ambtenaar R. Deze mishandeling zou bestaan uit het schoppen van verzoeker door betrokken ambtenaar R. Vervolgens heeft de hoofdofficier van justitie te Den Haag op de brief van 19 oktober 2001 gereageerd. De hoofdofficier van justitie heeft bij brief van 2 mei 2002 laten weten dat naar aanleiding van verzoekers "aangifte" een intern onderzoek was ingesteld. Verder deelde de hoofdofficier van justitie in de brief van 2 mei 2002 mee dat de zaak tegen betrokken ambtenaar R. werd geseponeerd wegens gebrek aan wettig en overtuigend bewijs. Immers, uit de verklaringen van de aanwezige politieambtenaren bleek niet dat betrokken ambtenaar R. verzoeker had geschopt.

Vervolgens heeft de raadsman van verzoeker bij brief van 26 augustus 2002 een klacht ingediend bij het regionale politiekorps Haaglanden. Namens verzoeker werd geklaagd over het feit dat de houdgreep door betrokken ambtenaar R. werd toegepast en dat deze werd toegepast zonder verzoeker hierover vooraf te waarschuwen. De raadsman van verzoeker gaf aan dat het regionale politiekorps Haaglanden in strijd had gehandeld met een waarschuwingsplicht en het beginsel van proportionaliteit en subsidiariteit zoals neergelegd in artikel 8 van de Politiewet (zie Achtergrond; onder 5.).

Het regionale politiekorps Haaglanden heeft bij brief van 18 februari 2003 gereageerd op de klacht. Het korps heeft in deze brief aangegeven dat de hoofdofficier van justitie de zaak naar aanleiding van verzoekers aangifte heeft geseponeerd wegens het ontbreken van wettig en overtuigend bewijs. Verzoeker heeft, aldus het korps, hierover geen beklag gedaan bij het gerechtshof (zie Achtergrond; onder 4.) maar heeft een klacht ingediend bij het regionale politiekorps Haaglanden. Verder heeft het korps in de brief van 18 februari 2003 opgemerkt dat naar aanleiding van verzoekers klacht desalniettemin werd besloten tot een interne klachtenprocedure. Het korps heeft verder opgemerkt dat het interne klachtonderzoek geen andere feiten had opgeleverd dan de feiten die gedurende het onderzoek door de hoofdofficier van justitie boven tafel zijn gekomen. Het regionale politiekorps Haaglanden onthield zich daarom van het geven van een oordeel. Tot slot wees het regionale politiekorps Haaglanden verzoeker erop dat hij op grond van artikel 12 van het Wetboek van Strafvordering beklag kon doen tegen de beslissing van de hoofdofficier van justitie te Den Haag de zaak naar aanleiding van de aangifte van

verzoeker te seponeren. Verder deelde het korps aan verzoeker mee dat in het geval verzoeker zich niet kon verenigen met het oordeel van het korps, verzoeker de mogelijkheid had om binnen zes weken zich te richten tot de korpsbeheerder die een oordeel over verzoekers klacht uitsprekt, na raadpleging van de onafhankelijke commissie voor de politiekachten. In plaats van deze beroepsgang kon verzoeker zich wenden tot de Nationale ombudsman.

4. Het vereiste van administratieve nauwkeurigheid houdt in dat bestuursorganen secuur werken.

5. De Nationale ombudsman overweegt dat uit de brief van 18 februari 2003 valt af te leiden dat het regionale politiekorps Haaglanden zich om twee redenen heeft onthouden van een oordeel. De eerste reden is het feit dat de hoofdofficier van justitie de zaak naar aanleiding van de aangifte van mishandeling van verzoeker tegen betrokken ambtenaar R. heeft geseponereerd wegens het ontbreken van wettig en overtuigend bewijs. Uit de brief van verzoekers raadsman d.d. 19 oktober 2001 blijkt dat deze mishandeling zou bestaan uit schoppen door betrokken ambtenaar R. De tweede reden is de omstandigheid dat uit het rapport van de interne klachtbehandelaar niet is gebleken van andere feiten dan de feiten die gedurende het onderzoek door de hoofdofficier van justitie te Den Haag naar voren zijn gekomen.

6. De Nationale ombudsman overweegt verder het volgende. Vast staat dat in eerste instantie de zaak tegen betrokken ambtenaar R. wegens gebrek aan wettig en overtuigend bewijs is geseponereerd. Wat daar verder ook van zij, in elk geval ontbreekt in de klachtafdoening een inhoudelijke reactie op de klacht dat het regionale politiekorps Haaglanden door het feit dat de houdgreep werd toegepast zou hebben gehandeld in strijd met een vermeende waarschuwingsplicht en het beginsel van subsidiariteit en proportionaliteit zoals neergelegd in artikel 8 van de Politiewet. Het feit dat de hoofdofficier van justitie de zaak naar aanleiding van een aangifte van mishandeling, welke mishandeling zou bestaan uit schoppen, heeft geseponereerd, stond een inhoudelijke reactie op de klacht over de houdgreep en de waarschuwingsplicht niet in de weg. Hiermee heeft het regionale politiekorps Haaglanden niet gehandeld overeenkomstig het vereiste van administratieve nauwkeurigheid.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Haaglanden is niet gegrond ten aanzien van:

- de waarschuwing dat verzoeker zou worden aangehouden;

- mededeling dat verzoeker was aangehouden;

gegrond ten aanzien van:

- het geweld, wegens schending van het evenredigheidsvereiste;

De klacht over de onderzochte gedraging van de korpsbeheerder (de burgemeester van Den Haag), is

gegrond ten aanzien van:

- het niet inhoudelijk ingaan op de klacht, wegens schending van het vereiste van administratieve nauwkeurigheid.

Onderzoek

Op 3 maart 2003 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer B. te Den Haag, ingediend door de heer mr. O. Diels, advocaat en procureur te Den Haag, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Haaglanden en de beheerder van het regionale politiekorps Haaglanden (de burgemeester van Den Haag).

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van korpsbeheerder, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Zes betrokken ambtenaren werden in de gelegenheid gesteld om op de klacht te reageren waarvan er twee telefonisch werden gehoord. In verband met zijn verantwoordelijkheid voor justitieel optreden werd ook de hoofdofficier van justitie over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was. De hoofdofficier van justitie zag geen reden hiertoe. Tijdens het onderzoek kregen betrokkenen de gelegenheid om op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. Verzoekers intermediair en de korpsbeheerder berichtten dat het verslag hen geen aanleiding gaf tot het maken van opmerkingen. De betrokken ambtenaren gaven binnen de gestelde termijn geen reactie.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

A. feiten

1. Op 13 oktober 2001 was Y samen met een groep personen in het centrum van Den Haag. Ambtenaren van de mobiele eenheid van het regionale politiekorps Haaglanden waren ook ter plekke. Op een gegeven moment hielden ambtenaren van de mobiele eenheid Y aan.

2. Y werd op 13 oktober 2001 in het ziekenhuis als verdachte gehoord. Y verklaarde als verdachte onder meer het volgende:

"Ik zat vanavond omstreeks 16:00 uur met mijn broertje (...) en een maatje (...) in een kroeg, genaamd F., een biertje te drinken.

Ik kom daar geregeld en dan meestal in het weekend op zaterdag. Zo ook vanavond. Omstreeks 18:45 uur zijn wij met z'n allen de kroeg uitgegaan. Wij zijn vervolgens richting

de kerk gelopen, omdat daar mijn fiets stond. Voor de kerk liep een club Mobiele Eenheid. Er ontstond wat irritatie tussen ons en de ME omdat mijn broertje en het maatje woorden kregen met de ME. Ik zelf kreeg ook woorden met de ME. Ik weet niet meer wat er gezegd is. Ik hoorde dat die man van de ME zei: "ga nou weg". Ik zei toen: "wat moet je nou kankermongool".

Ik zag dat hij naar mij toe kwam lopen. Ik ben vervolgens op mijn fiets gestapt en wilde wegrijden. Voordat ik op mijn fiets stapte, gaf ik een Hitlergroet tegen de man van de ME. Toen ben ik op de fiets gestapt en reed ik weg. Ik voelde een arm om mijn nek en ik zag dat diezelfde man van de ME mij van mijn fiets aftrok. (...) Ik voelde een hevige pijn in mijn linkerbeen. Vervolgens viel ik op de grond en kreeg ik nog een trap na. Ik zag dat er een andere man van de ME aankwam, die de ME'er die mij schopte van mij aftrok. Ik heb toen nog even met die man staan praten. Ik hoorde dat er andere ME'ers waren die zeiden dat dat zo niet kon. Ze bedoelde het schoppen.

Ik geef toe dat het fout is dat ik de Hitlergroet gaf, maar ik vind niet dat die man van de ME zo hard had hoeven schoppen tegen mijn linkerbeen. Ik vind niet dat hij zo had hoeven doortrappen."

3. Naar aanleiding van de aanhouding van Y, stelde betrokken ambtenaar R. een geweldsrapportage op. Deze hield onder meer het volgende in:

"1. Toen het geweld werd aangewend was ik:

samen met 1 collega

(...)

2. Als u onderdeel uitmaakte van een eenheid, was dit dan:

in ME-verband

3. (de dreiging met) het geweldgebruik had tot doel:

1 persoon aan te houden als verdachte van overtreding van belediging c.q. discriminatie

1 persoon aan te houden die zich aan rechtmatige vrijheidsbeneming t.z.v. belediging c.q. discriminatie trachtte te onttrekken of heeft onttrokken

(...)

orde te handhaven

(...)

4. Werd door uw geweldgebruik (incl. dreigen met geweld) het beoogde doel bereikt?

Ja

5. Was u vooraf van betrokken verdachte bekend dat:

Mogelijk tot de rechts-extremistische groepering 'Storm Front Nederland' behoorde en niet zou schromen om zich hevig te verzetten tegen zijn aanhouding door middel van fysiek geweld dan/wel met slag of steekwapens.

(...)

8. Bij de geweldstoepassing heb ik gebruik gemaakt van:

fysiek geweld

(...)

18. Tijdens de toepassing van het geweld bevond ik mij:

buiten

19. Er was sprake van:

daglicht

20. Ik was gekleed in:

ME-tenue"

4. Betrokken ambtenaren R. en N. stelden naar aanleiding van de aanhouding van Y een proces-verbaal van aanhouding op. Dit proces-verbaal van aanhouding hield onder meer het volgende in:

"Reden aanhouding

Art 137D Sr (zie Achtergrond; onder 3.1; N.o.) / Aanzetten tot haat, discriminatie of geweld - bij afbeelding / geschrift

Art 266 lid 1 Sr (zie Achtergrond; onder 3.2; N.o.) / Eenvoudige belediging van een ambtenaar in tegenwoordigheid

Art 267 AHF/ Sub 2 Sr (zie Achtergrond; onder 3.3; N.o.) / Eenvoudige belediging van een ambtenaar in tegenwoordigheid

(...)

Vandaag zaterdag 13 oktober 2001, omstreeks 19:05 uur, waren wij, verbalisanten R. en N., in ME-uniform gekleed en met ME-maatregelen belast (...). Vandaag op 13 oktober 2001 was 'Stormfront Nederland', een rechts-extremistische groepering, voornemens zich in 's-Gravenhage te manifesteren. Uit informatie was gebleken dat deze groepering zich zou verzamelen in café F. (...) te 's-Gravenhage. Uit informatie was gebleken dat de leden van Stormfront Nederland mogelijk van plan waren om vanuit genoemd café een demonstratie te gaan houden. Onze ME-sectie was gestationeerd in de nabijheid van genoemd café. Omstreeks 19:05 uur was het erg druk met uitgaand publiek (...). Op zaterdag 13 oktober 2001, sprak een voor ons onbekende man ons, verbalisanten R. en N., en de overige leden van genoemde sectie, aan. Deze man was in het bijzijn van drie overige personen. Genoemde man riep in onze richting: "Daar blijven dus onze belastingcenten!". Tevens hoorden wij (...) dat deze man riep: "Hebben jullie niets beters te doen, kunnen jullie niet beter 'Turken' pakken." Wij, verbalisanten, hadden het vermoeden dat deze man lid was van (...) Stormfront. Wij (...) zagen dat genoemde man groot van postuur was met kaalgeschoren schedel. Tevens droeg deze man zogenoemde kisten en een T-shirt met daarop zogenaamde doodskoppen. Deze man had over zijn lichaam diverse tatoeages met daarop de tekst Slager. Wij (...) weten dat deze tekst vaak door deze groepering als tatoeage gedragen wordt. Wij, verbalisanten, en de overige leden van de ME-sectie hoorden dat deze man in het voorbijgaan riep "Kankermongool". Deze man riep dit naar ons ten overstaan van het uitgaand publiek. Ik, verbalisant R., liep naar deze man toe en vroeg deze man wat hij zojuist had geroepen. De man zei verder niets en liep verder met de andere drie personen. Vervolgens zagen wij, verbalisanten, dat deze man zijn fiets pakte en hierop wegfietste (...). Terwijl de man op zijn fiets zat, keek de man achterom in mijn richting en stak hierna zijn linkerhand in de lucht. Het was ons (...) duidelijk dat de man zojuist de zogenaamde Hitlergroet bracht. De man fietste vervolgens verder. De man was op een afstand van ongeveer 15 meter van ons (...) verwijderd. Hierna zetten wij (...) de achtervolging te voet in om de man aan te houden terzake belediging c.q. discriminatie. Ik, verbalisant R., had geen tijd meer om verdachte aan te roepen dat hij was aangehouden dit omdat de verdachte van ons (...) wegfietste. Hierna heb ik, verbalisant R., de verdachte om hem te doen stoppen, hem met mijn rechterarm

om zijn nek beetgepakt. Hierdoor kwam ik, verbalisant R., samen met de verdachte ten val waarna ik (...) boven op de man terechtkwam. Door deze val kwam de verdachte met zijn linkerbeen onder zijn fiets te liggen. Wij (...) zagen dat de verdachte wild om zich heen begon te slaan. Ik (...) trok het T-shirt van de verdachte over zijn hoofd en probeerde de verdachte onder controle te brengen. Ik (...) deelde de verdachte mee dat hij was aangehouden voor belediging c.q. discriminatie. Ik (...) heb de benen van de verdachte onder controle gehouden daar hij trappende bewegingen maakte in mijn richting. Ik heb vervolgens de verdachte de transportboeien omgedaan. Opeens begon de verdachte te roepen dat het hem speet dat hij de zogenaamde Hitlergroet had gebracht. De verdachte verklaarde ongevraagd dat hij vandaag 14 liter bier had gedronken. Daar de verdachte klaagde over pijn in zijn linkerbeen, is de GG&GD in kennis gesteld. Wij, verbalisanten, zagen dat het linkerbeen betrof welke onder de fiets had gelegen. Wij hoorden dat de verdachte zei in onze richting: "Als mijn been gebroken is dan weet ik je te vinden of woorden van gelijke strekking (...)". (Op een gegeven moment; N.o.) kwam de GG&GD ter plaatse die de verdachte vervoerde naar het ziekenhuis."

5. Bij brief van 19 oktober 2001 schreef de raadsman van Y onder meer het volgende aan het regionale politiekorps Haaglanden:

"Cliënt is op zaterdag 13 oktober 2001 omstreeks 18:30 uur op het Kerkplein te 's-Gravenhage mishandeld door een lid van de mobiele eenheid. Als gevolg van de mishandeling is er letsel ontstaan. Onder andere is het linkerbeen van cliënt op twee plaatsen gebroken (bij de enkel en direct onder de knie).

Namens cliënt dien ik hiermee een klacht in tegen het voormelde politieoptreden.

Omtrent de feitelijke toedracht deelde cliënt mij het volgende mede:

Cliënt heeft op de betreffende zaterdagmiddag gewinkeld met zijn broer, diens vriendin en de broer van die vriendin (hierna cliënt c.s) Cliënt c.s. hadden hun fiets geplaatst op het kerkplein. Om omstreeks 18:30 uur waren cliënt c.s. uitgewinkeld en gingen zij hun fiets ophalen om naar huis te gaan. Terwijl zij naar hun fietsen liepen, kwamen zij op het Kerkplein langs een groep van circa 15 ME'ers die op bankjes in de zon zaten. De broer van cliënt heeft gekscherend tegen deze groep een opmerking gemaakt in de trant van "zitten jullie daar lekker in de zon jongens? Zullen we ook nog maar wat bier voor jullie halen?" De groep zag hiervan wel de humor in, op één persoon na. Deze ene persoon liep dreigend naar cliënt c.s. toe, met zijn wapenstok in de hand. Cliënt zei hierop tegen deze persoon dat hij zich niet zo moest opwinden. De man is vervolgens dreigend met zijn borst tegen cliënt gaan staan, waarna hij door een andere ME'er werd weggetrokken.

Cliënt c.s. paken vervolgens ieder hun fiets en reden weg. Cliënt reed als laatste in de rij. Toen cliënt wegreed, stak hij zonder om te kijken zijn hand in de lucht en riep daarbij: "nou, de groeten jongens". Enige meters verderop werd cliënt plotseling, zonder dat hij dit zag

aankomen, door de voornoemde persoon van achter van zijn fiets getrokken. De agent begon direct zeer hard te trappen (met de hak van zijn kistjes naar beneden op het onderbeen van cliënt) en te slaan. Direct bij de eerste trap voelde cliënt dat zijn been brak. Hij schreeuwde het uit van de pijn. Kort daarna brak het onderbeen ook op een andere plaats. Cliënt werd geboeid, maar zelfs daarna duurde het trappen naar zijn zeggen voort. Uiteindelijk is de betreffende agent door andere agenten van cliënt afgetrokken.

Cliënt had een korte broek aan. Dat zijn been was gebroken moet voor de agent(en) duidelijk zichtbaar geweest zijn (het been had volgens cliënt een rare knik en bovendien stak een stuk door de huid naar buiten). Desondanks werd cliënt overeind getrokken en moest hij op zijn benen staan (met geboeide handen op de rug), hetgeen niet lukte waardoor cliënt tegen de grond viel.

Cliënt is met de ambulance naar het ziekenhuis vervoerd.

De broer van cliënt en diens vriendin hebben vervolgens aangifte willen doen op het politiebureau. De broer werd daar echter tot zijn verbijstering aangehouden waarna hij circa 3 uren in een cel heeft moeten doorbrengen. Daarna is hij zonder enige uitleg naar huis gestuurd.

De vriendin van de broer heeft wel aangifte kunnen doen, maar heeft - ondanks uitdrukkelijk verzoek daartoe - geen kopie van de aangifte ontvangen. Terwijl cliënt op zaterdagmiddag in het ziekenhuis werd behandeld door diverse artsen (en onder invloed verkeerde van zware pijnstillers) hebben twee rechercheurs erop gestaan dat zij cliënt te spreken zouden krijgen. Aan cliënt werden diverse vragen gesteld (en werden opmerkingen gemaakt), waaruit duidelijk werd dat de verdenking bestond dat cliënt iets van doen zou hebben met een rechts-extremistische groepering (het Stormfront). De broer van cliënt en diens vriendin hebben aangegeven dat ook aan hen vragen zijn gesteld (over cliënt) met een dergelijk karakter. Onder andere werden de vragen gesteld over het Stormfront, de rol van cliënt binnen deze groepering en de verhouding van cliënt tot bepaalde personen in het Stormfront. Later werd door cliënt duidelijk dat de ME op 13 oktober 2001 op het Kerkplein aanwezig was, omdat er die dag vrees bestond voor gewelddadigheden van leden van het Stormfront.

Cliënt heeft evenwel niets van doen met enig rechtsextremisme, laat staan met het Stormfront. Wel is cliënt kaal (overigens sinds kort, eerder had hij haar tot zijn heupen). Hij houdt verder van rockmuziek. Op een onderarm heeft hij (in gotische letters) de naam van zijn lievelingsrockband (Slayer) laten tatoeëren. Op zaterdag 13 oktober jl. had hij voorts kistjes aan en verder een T-shirt met daarop (eveneens in gotische letters) de naam van diezelfde rockband. Cliënt vermoedt dat deze uiterlijke kenmerken ertoe hebben geleid dat de agent c.q. de agenten hem voor een rechts-extremist hebben gehouden. Cliënt is - nogmaals - geen rechts-extremist.

Los van dit laatste, is van belang de wijze waarop cliënt is mishandeld. Cliënt is geheel onverwacht van achter aangevallen. Zonder dat hij iets vermoedde, werd hij tegen de grond getrokken, waarna er hard op hem werd ingetrapt en geslagen. Cliënt heeft zich niet verweerd en ook niet kunnen verweren. Een dergelijk excessief optreden is (ook bij rechts-extremisten, waartoe cliënt nogmaals niet behoort) buitenproportioneel en onrechtmatig.

Ik verzoek u om de onderhavige klacht in behandeling te willen nemen en mij op de hoogte te willen houden van het verdere verloop."

6. Bij brief van 29 oktober 2001 verklaarde de arts van Y onder andere het volgende:

"Y was van 15-10-2001 tot en met 18-10-2001 opgenomen op de afdeling Traumatologie.

Opname-indicatie: crurisfractuur (zie Achtergrond, onder 6.; N.o.) links (...).

Verrichting: UTN

Beloop: op 15-10-2001 werd Y opgenomen in verband met een crurisfractuur links (...). De volgende dag werd bij Y een ongeriemde tibianagel (zie Achtergrond; onder 6.; N.o.) geplaatst. Het postoperatief beloop was ongecompliceerd en toen Y was gemobiliseerd kon Y worden ontslagen. Thromboseprofylaxe vindt plaats middels Sintrom mitis volgens voorschrift Thrombosedienst. Een poliklinische afspraak is gemaakt."

7. Bij brief van 1 november 2001 reageerde het regionale politiekorps Haaglanden onder meer als volgt:

"Op grond van artikel 66 van de Politiewet 1993 is het niet mogelijk om uw klacht op dit moment in behandeling te nemen, aangezien zij betrekking heeft op een misdrijf waarover Y is gehoord en waarover de officier van justitie, en/of de rechter nog een beslissing moet(en) nemen.

Voorts wordt, gezien de ernst van de inhoud van de klacht gezien in hoeverre een strafrechtelijk onderzoek noodzakelijk is.

Derhalve wordt vanwege die redenen de behandeling van de klacht opgeschort tot het moment waarop er een onherroepelijke beslissing is genomen over de strafzaak. (...)

Ik verzoek u, indien de officier van justitie en/of de rechter een beslissing heeft c.q. hebben genomen wederom contact met (de klachtbehandelaar; N.o.) op te nemen in verband met de behandeling van uw klacht."

8. Naar aanleiding van mr. A. d.d. 19 oktober 2001 (zie Bevindingen, onder 5.; N.o.) hoorde K., inspecteur van politie van het regionale politiekorps Haaglanden, op 13 december 2001 Y in bijzijn van zijn raadsman. Y legde op 13 december 2001 de

volgende verklaring af die onder meer het volgende inhield:

"Op zaterdag 13 oktober 2001 bevond ik mij, in gezelschap van mijn broer (...), zijn vriendin (...) en haar broer (...) in de binnenstad van Den Haag. Wij hadden zojuist wat boodschappen gedaan en verlieten een café alwaar wij iets hadden gedronken. Het café dat wij verlieten is genaamd F. (...). Toen wij dat café verlieten bevond zich tegenover het café (...) een groep van ongeveer 15 leden van de Mobiele Eenheid van de politie. Omdat die groep vrij ontspannen oogde; ze zaten op bankjes in de zon, maakte mijn broertje een opmerking in de trant van "betaal ik hier mijn belastingcenten voor" of woorden van gelijke strekking. Dit was als grap bedoeld. Het merendeel van de ME'ers moest hier ook om lachen; één ervan echter kwam dreigend op ons af lopen. Hij zei "Je moet je grote mond houden" en bleef ons volgen en dreigend met een opgezette borst tegen ons oplopen. Dit was een grote man met een Indisch uiterlijk. Wij wilden echter alleen maar onze fietsen pakken en naar huis gaan. Hij was toen al terug gelopen naar de rest van de groep. Ik sprong met mijn broer en vrienden op de fiets en fietste als laatste weg. Bij wijze van groet stak ik mijn hand op en riep daarbij "hoi". Plotseling kreeg ik terwijl ik fietste (...) vanachter een trap tegen mijn linkerbeen. Ik voelde een ontzettende pijn en merkte direct dat mijn been nabij de enkel gebroken was. Hierop pakte de ME'er die zich zo dreigend tegen ons gedroeg mij om mijn middel en sleurde mij van de fiets, terwijl hij zei dat ik werd aangehouden voor het uitbrengen van de Hitlergroet. Hierdoor kwam ik naast mijn fiets ten val. De bewuste ME'er stond naast mij en bleef schoppen en trappen op het bewuste linkerbeen. Ik voelde op enig moment dat daarbij datzelfde been ook ter hoogte van de knie brak. Inmiddels was de rest van de ME-groep ook ter plaatse gekomen en probeerde mij terwijl ik op de grond lag te boeien. Nadat dat was gebeurd werd ik door andere ME'ers overeind gezet. Omdat mijn been op twee plaatsen gebroken was en een van de breuken zichtbaar gecompliceerd was, ik droeg een korte broek, lukte dat niet. Ik viel daarom direct weer op de grond. Hierop werd door de politie de ambulance gewaarschuwd en werd ik afgevoerd naar het ziekenhuis. (...) Achteraf hoorde ik in het ziekenhuis dat de ME ter plekke aanwezig was om acties van het 'Stormfront' te begeleiden. Het is algemeen bekend dat leden van rechts-extremistische groeperingen een aantal uiterlijke kenmerken vertonen die gelijkenis vertonen met de kenmerken die ikzelf vertoon. Ik bedoel daarmee dat deze figuren doorgaans kaal zijn terwijl ik zelf heel kort haar heb. Ook treft men vaak tatoeages aan in de vormen van gotische letters, die heb ik ook en vaak dragen die figuren zogenaamde kistjes. Die droeg ik op dat moment ook. Ik ben echter geen aanhanger van het Stormfront noch van enig andere rechts-extremistische groepering. Ik denk dat de ME'ers mij voor een Stormfrontlid hielden en mij daarom zo uiterst gewelddadig hebben behandeld."

9. Naar aanleiding van mr. A. d.d. 19 oktober 2001 (zie Bevindingen, onder 5.; N.o.) hoorde K., inspecteur van politie van het regionale politiekorps Haaglanden, op 30 januari 2002 betrokken ambtenaar N. Betrokken ambtenaar N. verklaarde onder meer het volgende:

"Toen deze groep echter het bankje passeerde waarop ik mij, samen met enkele collega's bevond, hoorde ik de rechts-extremistisch uitzierende man zeggen: "Daar blijven dus onze belastingcenten" en "Hebben jullie niets beters te doen, kunnen jullie niet beter 'Turken' pakken". Ik negeerde die opmerkingen. Hierna hoorde ik de man, ten overstaan van het aanwezige publiek roepen "Kankermongool!". De man keek hierbij naar mijn collega R. Ik hoorde R. hierop zeggen: "Doe dat nou niet! Loop nu gewoon door!" althans woorden van gelijke strekking. Ik zag dat de groep verder liep richting een aantal, (...) fietsen. Ik zag dat zij die fietsen pakten en ermee weg fietsten (...). Ik zag dat de rechts-extremistische uitzierende man achterom keek, zijn gestrekte linkerarm naar voren bracht waarbij zijn gestrekte hand ter hoogte van zijn hoofd kwam. Ik herkende dit gebaar als zijnde de Hitlergroet. Hierop besloot ik de man aan te houden voor discriminatie en belediging. Ik liep achter de wegfietsende man aan en R., die kennelijk hetzelfde idee had, liep met mij mee. Omdat het allemaal heel snel ging, hebben wij niet de tijd gehad de verdachte aan te roepen dat hij was aangehouden. Toen wij de man hadden ingehaald, zag ik dat R. de man met zijn rechterarm om de nek vastpakte om hem zo tot stoppen te dwingen. Hierop kwamen zowel de man als mijn collega R. ten val. Door deze val kwam de man met zijn linkerbeen onder zijn eigen fiets te liggen. Ik zag dat de man trappende bewegingen maakte met zijn rechterbeen en besloot hierop met mijn armen zijn been onder controle te brengen. Ik hoorde R. tegen de man zeggen dat hij was aangehouden. Vrijwel onmiddellijk had ik de controle over dat ene been. Ik zag dat R. de man aan het boeien was. Toen ik zag dat R. de man onder controle had, heb ik zijn rechterbeen onmiddellijk los gelaten en ben R. gaan helpen met het afboeien van de man. Inmiddels waren andere collega's ter plaatse gekomen die het gebeuren voor het overige publiek afschermden. Kennelijk heeft een van hen de fiets tussen de benen van de man weggehaald. Ik heb dat echter niet bemerkt omdat ik volledig geconcentreerd bezig was de man tijdens het boeien onder controle te brengen.

Ik hoorde de man gillen: "Mijn been, auw, auw, mijn been!" Wij hebben de man beetgepakt en op zijn achterwerk laten zitten. Wij hebben nimmer getracht de man op zijn benen overeind te zetten. Dat is ook niet logisch omdat een recalcitrante verdachte zittend makkelijker onder controle is te houden dan iemand die op beide benen staat. In onze trainingen wordt stevast geleerd recalcitrante verdachten tegen de grond te werken dan wel zittende verdachten te laten zitten. Nadat de man enigszins bedaard was, hoorde ik hem zeggen: "het spijt mij dat ik de Hitlergroet heb gebracht maar dit heb ik toch niet verdiend". Ik hoorde aan de stem van de man dat hij huilde en dat hij echt pijn had. Hierop besloten wij de handboeien af te doen en de GGD ter plaatse te laten komen.

Ongevraagd verklaarde de man dat hij even daarvoor 14 liter bier had genuttigd."

10. De brief van de raadsman van Y d.d. 19 oktober 2001 (zie Bevindingen, onder 5.; N.o.) werd doorgestuurd naar de hoofdofficier van justitie te Den Haag. Bij brief van 2 mei 2002 deelde de hoofdofficier van justitie te Den Haag onder meer het volgende aan de raadsman van Y mee:

"Op 19 oktober 2001 deed u, namens Y, aangifte van mishandeling door een agent van de politie Haaglanden.

Naar aanleiding van uw aangifte heb ik besloten een intern onderzoek in te stellen naar het optreden van deze agent.

Uit het onderzoek blijkt dat Y de agent heeft beledigd. Daarop heeft de agent besloten Y aan te houden ter zake van belediging. De agent heeft Y aangehouden door Y op zijn fiets vast te pakken; hierop zijn beiden gevallen en is de agent op Y gevallen.

Uit de verklaringen van de aanwezige politieambtenaren is er niet geschopt (...).

Ik heb besloten de zaak te seponeren wegens het ontbreken van wettig en overtuigend bewijs (sepotcode 02)."

11. Bij brief van 26 augustus 2002 diende mr. A. een klacht in bij het regionale politiekorps Haaglanden. Deze klacht hield onder meer het volgende in:

"Y merkt (...) in de eerste plaats op, dat de getuigenverklaringen die ten grondslag liggen aan het sepot, aangeven dat Y tezamen met agent R. ten val is gekomen, nadat R. Y 'om de nek' had gepakt. Uit de verklaringen volgt tevens dat Y op dat moment fietste, met zijn blik naar voren. Hij zag R. niet aankomen en werd volkomen verrast door de houdgreep van R. Ook blijkt uit de verklaringen dat R. heeft nagelaten om Y vooraf te waarschuwen c.q. mede te delen dat hij werd aangehouden. Y merkt op dat indien iemand die fietst 'om zijn nek' wordt gepakt, het zo goed als zeker is dat die persoon ten val komt. Hij wordt immers geheel uit balans getrokken en is daarna ook niet meer in staat om zijn evenwicht te corrigeren.

Indien iemand ten val komt door een houdgreep als in casu, dan ligt het bovendien ook nog eens in de lijn der verwachting dat de persoon die de houdgreep uitvoert boven op de fietser zal vallen. Bovendien is iemand die ten val komt terwijl hij 'om zijn nek' wordt vastgehouden, niet in staat zijn val te breken.

Een en ander brengt met zich dat de houdgreep die R. om de nek van Y heeft toegepast terwijl Y fietste, er zo goed als zeker toe zou leiden dat Y ten val zou komen met een risico op ernstig letsel (dit temeer nu Y zijn eigen val niet kon breken). In ieder geval is bij het toepassen van een dergelijke houdgreep het risico van een dergelijke val (met letsel) aanzienlijk.

(Betrokken ambtenaar R.; N.o.) had in de eerste plaats Y vooraf een waarschuwing moeten geven, althans hem moeten meedelen dat hij was aangehouden. Indien hij het vervolgens toch nodig had gevonden om Y tot stilstand te dwingen/brengen, dan had hij simpelweg de bagagedrager van de fiets van Y moeten vastpakken dan wel het zadel of de zadelpen. Voor zover Y al van plan was geweest om door te fietsen, dan had hij Y

daarmee eenvoudig tot stilstand kunnen brengen.

Y meent dat R. dit laatste heeft nagelaten, omdat zijn optreden naar de overtuiging van Y met name ingegeven is geweest door een emotionele opwelling waarbij hij zich 'liet gaan' en niet zozeer door een zakelijk en afgemeten handelen.

Het 'om de nek' vastpakken van een nietsvermoedende en rijdende fietser, zonder waarschuwing c.q. aankondiging vooraf, terwijl nota bene andere mogelijkheden openstaan om de fietser tot stilstand te dwingen moet in strijd worden geoordeeld met de waarschuwingsplicht en het beginsel van proportionaliteit en subsidiariteit zoals die onder andere in artikel 8 Politiewet (zie Achtergrond; onder 5.; N.o.) zijn neergelegd. Dit geldt temeer gezien de relatief geringe ernst van het feit waarvan Y werd verdacht.

Ik moge u verzoeken de klacht van Y in behandeling te nemen en deze op bovengenoemde gronden gegrond te verklaren."

12. Bij brief van 18 februari 2003 deelde het regionale politiekorps Haaglanden onder meer het volgende aan mr. A. mee:

"Uit uw klacht van 26 augustus 2002 (...) maak ik op dat Y zich beklagt over het optreden van (betrokken ambtenaar R.; N.o.) op 13 oktober 2001. Y is van mening dat het handelen van politieambtenaar R. in strijd moet worden geoordeeld met de waarschuwingsplicht en het beginsel van proportionaliteit en subsidiariteit.

Op grond van de onherroepelijke beslissing van de hoofdofficier van justitie van het arrondissementsparket te Den Haag, d.d. 2 mei 2002 en de door mevrouw An. opgemaakte rapportage, kom ik tot het volgende oordeel.

Naar aanleiding van de aangifte van Y tegen R. ter zake van mishandeling, besloot de hoofdofficier van justitie een intern onderzoek in te stellen.

Na afronding van dit interne onderzoek besloot de hoofdofficier van justitie de zaak te seponeren wegens het ontbreken van wettig en overtuigend bewijs.

Y wenste tegen deze beslissing van de hoofdofficier van justitie geen beklag bij het gerechtshof te Den Haag te doen, maar beklagde zich bij de politie over het optreden van R.

Naar aanleiding van deze klacht werd, ondanks het onderzoek van het Openbaar Ministerie, toch besloten een klachtonderzoek in te stellen. Dit leverde echter geen nieuwe feiten op. Ik onthoud mij derhalve van een oordeel, verwijs naar de beslissing van de hoofdofficier van justitie en wijs Y ten overvloede op de mogelijkheid op grond van artikel 12 Wetboek van Strafvordering beklag te doen bij het gerechtshof te Den Haag. Indien u zich niet met mijn oordeel kunt verenigen, kunt u zich binnen zes weken wenden tot de

korpsbeheerder van politie Haaglanden (...) die een oordeel over uw klacht uitspreekt, na raadpleging van de Onafhankelijke Commissie voor de Politieklachten. In plaats van deze beroepsangang kunt u zich wenden tot de Nationale ombudsman."

B. Standpunt verzoeker

Het standpunt van Y staat samengevat weergegeven onder Klacht.

C. Standpunt korpsbeheerder

De korpsbeheerder reageerde bij brief van 8 december 2003 onder meer als volgt op de klacht:

"Ten aanzien van de door u in behandeling genomen klachtelementen verwijs ik graag naar het proces-verbaal nr. (...) van politie Haaglanden (zie Bevindingen; onder A9. en A10.; N.o.) (...).

Ik wil hier graag nog aan toevoegen dat naar mijn mening:

noch het Wetboek van Strafvordering, noch de Ambtsinstructie voor de politie, de politieambtenaar verplichten, voorafgaand aan een aanhouding, de aan te houden persoon te waarschuwen;

uit de verklaringen van de betrokken verbalisanten, zoals vermeld in het betreffende proces-verbaal, blijkt dat deze mededeling wel is gedaan;

er sprake was van geweldsaanwending conform de Ambtsinstructie. Korthedshalve verwijs ik naar de eerder aangehaalde brief van het Openbaar Ministerie (zie Bevindingen, onder A8.; N.o.) d.d. 6 mei 2002, waarin wordt aangegeven dat de aangifte van mishandeling wordt geseponeerd wegens het ontbreken van wettig en overtuigend bewijs.

Ik acht de klachtelementen niet gegrond."

D. Reactie verzoeker

Bij brief van 28 december 2003 reageerde de raadsman onder meer als volgt:

"In zijn reactie d.d. 08-12-2003 gaat het regionale politiekorps Haaglanden opnieuw niet of nauwelijks in op de klachten van Y.

Bovendien worden feitelijke onjuistheden vermeld, zoals het gegeven dat de betrokken agent vooraf zou hebben gewaarschuwd. Uit de stukken blijkt onmiskenbaar het tegendeel. Zelfs (betrokken ambtenaar R.; N.o.) bevestigt dat hij niet vooraf heeft gewaarschuwd. Ik verwijs naar de diverse verklaringen van R. alsmede naar mijn brief d.d. 10-12-2002 aan (...) chef bureau J-straat. (...)

Y ziet geen aanleiding om verder in te gaan op de reactie van het regiokorps d.d. 08-12-2003. Y handhaaft al zijn stellingen. Ik verzoek u thans uitspraak te doen."

E. Reactie korpsbeheerder

1. Bij brief van 27 januari 2004 deelde de korpsbeheerder onder meer het volgende mee:

"Ik heb de reactie van de raadsman voorgelegd aan de chef van het bureau J-straat en gevraagd mij te informeren. Ik heb kennis genomen van zijn reactie d.d. 21 januari jl. (zie Bevindingen, onder E2.; N.o.).

In deze zaak is al een uitvoerig dossier gevormd. Desondanks heeft de betreffende chef op een zorgvuldige wijze nogmaals de feiten uiteengezet. In de brief d.d. 8 december 2003 ben ik, zoals te doen gebruikelijk, puntsgewijs ingegaan op de (...) klachtelementen. Ik blijf verder bij mijn ingenomen standpunt."

2. De chef van bureau J-straat deelde bij brief van 21 januari 2004 onder meer het volgende aan de korpsbeheerder mee:

"Klager stelt in zijn brief (zie Bevindingen, onder D; N.o.) dat:

Niet of nauwelijks is ingegaan op eerder aangegeven klachten van zijn cliënt;

Dat feitelijk onjuist is in uw brief van 8 december 2003, aan de Nationale ombudsman (zie Bevindingen, onder C.; N.o.), is vermeld dat betrokken agent vooraf zou hebben gewaarschuwd terwijl uit de stukken het tegendeel zou blijken.

Ter verduidelijking van en in antwoord op deze door klager aangegeven klachtonderdelen, kan ik u aan de hand van de eerder opgemaakte rapportages en processen-verbaal het volgende meedelen.

Zoals al in de brief van 8 december 2003 (zie Bevindingen, onder C.; N.o.) is aangegeven ontbreekt elke rechtsgrond aan de door klager omschreven verplichting om vooraf te waarschuwen voor een mogelijke aanhouding. Er is in het geval van klager, in strijd met hetgeen uit de antwoordbrief van 8 december 2003 gelezen kan worden, niet vooraf gewaarschuwd voor de aanhouding.

Het is juist dat onmiddellijk aan de verdachte medegedeeld dient te worden dat hij is aangehouden en op grond waarvan. Deze laatste mededeling is, zoals blijkt uit de processen-verbaal en het ingestelde onderzoek, in het geval van klager, gedaan.

Kennelijk is in de antwoordbrief van 8 december 2003 onder punt 2, de vermelding van deze verklaring abusievelijk weggevalen waardoor het lijkt alsof dit antwoord staat op het vooraf vermelde punt 1. Deze spreekt echter over een waarschuwing en niet over een verklaring.

De zin onder punt 2 diende mijns inziens als volgt te luiden:

2. Klager stelt hierbij dat hem direct moest worden medegedeeld dat hij was aangehouden en op grond waarvan. Uit de verklaringen van de betrokken verbalisanten, zoals vermeld in het betreffende proces-verbaal, blijkt dat deze mededeling wel is gedaan.

Het is spijtig dat een deel van het antwoord is weggevallen waardoor een onjuist antwoord is verondersteld.

Het toegepaste geweld, het vastpakken ter effectuering van de aanhouding, was een geweldsaanwending conform de Ambtsinstructie zoals nader is omschreven in het antwoord onder punt 3 in de antwoordbrief van 8 december 2003.

Het is onjuist, zoals door klager wordt verondersteld, dat de keuze om direct de verdachte om zijn nek vast te pakken door een emotionele opwelling is ingegeven. Klager gaat daarbij voorbij aan de redenen en omstandigheden die aanleiding waren tot inzet van de mobiele eenheid ter voorkoming van ernstige wanordelijkheden. Zoals de activiteiten van de actiegroep 'Stormfront Nederland' vanuit café F.

Juist de omstandigheid dat klager, zoals hij zelf erkent, de uiterlijke kenmerken heeft die sterke gelijkenis vertonen met die van leden van het 'Stormfront Nederland' en het feit dat hij deel uitmaakte van een groep die zojuist café F. had verlaten, gaven samen met de provocerende uitlatingen van klager, aanleiding tot een snel en efficiënt optreden waarbij de situatie snel onder controle van de politie diende te komen.

Klager is bij het optreden samen met de politiemedewerker ten val gekomen. Klager kwam daarbij op de politiemedewerker terecht terwijl er een been onder zijn fiets lag.

Betreffende het daarbij al dan niet trappen en/of schoppen door de politiemedewerker spreken de verklaringen elkaar tegen. Het Openbaar Ministerie heeft in deze verklaringen onvoldoende aanwijzing gevonden om een vervolging ter zake mishandeling in te stellen. Spijtig genoeg is wel dat klager bij de aanhouding een dubbele beenbreuk heeft opgelopen.

Overige klachtonderdelen van klager zijn onvoldoende duidelijk en zijn door de afgegeven, qua inhoud wisselende, verklaringen van klager, moeilijk op waarheid te onderzoeken. Zo geeft klager eerst aan dat zij na het winkelen hun fietsen zijn gaan ophalen, terwijl later bleek dat zij uit het café F. kwamen. Eveneens zegt klager in zijn klacht dat hij slechts vriendelijk zijn hand als groet heeft opgestoken in tegenspraak met hetgeen hij ter plaatse heeft gezegd en zijn in het ziekenhuis afgelegde verklaring waarin hij aan heeft gegeven een ME'er te hebben beledigd en een Hitlergroet te hebben gebracht.

Een inhoudelijk oordeel op andere mogelijke klachtelementen is door mij dan ook niet te geven."

F. verklaring betrokken ambtenaren

1. Op 17 februari 2004 legde betrokken ambtenaar R. ten overstaan van een medewerkster van het Bureau Nationale ombudsman een verklaring af die onder meer het volgende inhield:

"Ten aanzien van het gebeuren op 13 oktober 2001 kan ik mij het volgende herinneren.

Ten eerste wil ik opmerken dat ik het zeer spijtig vind dat Y zijn been heeft gebroken.

Op 13 oktober 2001 was er sprake van een grote actie door de politie omdat de rechts-extremistische groep Stormfront op die dag leden zou werven. Andere collega's hadden bij het Centraal Station te Den Haag al een aantal personen aangehouden dat voldeed aan de uiterlijke kenmerken van een lid van een rechts-extremistisch groep. De personen die toen zijn aangehouden werden gefouilleerd; toen bleek dat een aantal knuppels en messen bij zich had. De toen aangehouden, dan wel gefouilleerde personen vormden de harde kern van de rechts-extremistische groep. Aan het begin van de avond waren mijn collega's en ik aanwezig in het centrum en in de nabijheid van het café F.; wij hadden de opdracht om daar aanwezig te zijn aangezien de politie informatie had ontvangen inhoudende dat een aantal leden van het Stormfront zich in dit café zou ophouden en leden zou werven. Op een gegeven moment liep een groep bestaande uit ongeveer vijf personen langs mijn collega's en langs mij. Een man die deel uit maakte van deze groep, toonde provocerend gedrag. Achteraf bleek deze man Y te zijn. Het provocerende gedrag bestond uit het feit dat Y, toen hij langs mij en mijn collega's liep, de woorden uitte in de trant van "hebben jullie niets beters te doen; jullie kunnen beter Turken oppakken" of woorden van gelijke strekking. Y is fors van postuur en ongeveer 1.90 meter lang. Verder had Y de uiterlijke kenmerken van de groep die wij in de gaten moesten houden. Y uitte voornoemde woorden toen hij ongeveer vijf meter van ons vandaan was verwijderd. Ik had sterk de indruk dat hij alcoholische dranken had genuttigd. Vervolgens zei Y "kankermongool" en keek mij recht in het gezicht aan. (Betrokken ambtenaar N.; N.o.) heeft ook gehoord dat Y "kankermongool" tegen mij zei. Ik had toen geen zin om Y hierop aan te spreken; mijn collega's en ik stonden toen al negen uur op de been. Y liep door. Mijn collega's en ik bleven hem in de gaten houden en keken hem dus na. Y draaide zich om, keek mij aan en maakte een zogenaemde Hitlergroet. Op dit moment heb ik besloten Y aan te houden. Ik ben achter hem aan gegaan. N. heeft mij gevolgd. Y fietste op een normale manier weg en keek niet om. Ik heb overwogen om hem aan te roepen maar heb dit om verschillende redenen niet gedaan. Ik heb Y niet aangeropen omdat hij dan de kans zou hebben om snel weg te fietsen, ik de indruk had dat hij wat alcoholische dranken tot zich had genomen en om het feit dat hij niet was gefouilleerd. Bij de personen die door mijn collega's bij het Centraal Station zijn gefouilleerd, zijn messen en knuppels aangetroffen. Y was niet gefouilleerd. Verder maakte hij een agressieve indruk. Gezien deze feiten en omstandigheden heb ik Y niet aangeropen toen ik de beslissing nam hem aan te houden. Ik wilde Y zo snel mogelijk aanhouden.

De wijze waarop ik hem heb aangehouden kan ik als volgt omschrijven. Y was op de fiets; ik was te voet. Ik ben achter hem aan gerend. Met mijn rechterarm heb ik de nek van hem omklemd. Ik heb met andere woorden een nekklem aangelegd. Vervolgens zijn Y en ik tegelijkertijd gevallen. Hij is naar mij toe gevallen. Ik ben 1.87 meter en weeg 87 kilo. Op het moment dat ik hem vasthield, deelde ik hem mee dat hij was aangehouden voor belediging.

Toen ik bij hem de armklem had aangelegd, verzette hij zich wel door het maken van wilde gebaren. Vervolgens heb ik hem de handboeien aangedaan. Op een gegeven moment zei Y dat hij pijn had aan zijn been. Nadat hij de handboeien omhad, wisselde zijn stemming enigszins. Op het ene moment was hij zeer verontschuldigd en op het andere moment uitte hij dreigementen. Toen hij zei dat hij pijn had aan zijn been, keek ik naar het been. Het was duidelijk zichtbaar dat het been een bobbel had. Ik heb Y vervolgens de boeien afgedaan. Hierna hebben N. en ik hem laten opzitten. Wij hebben hem hierbij ondersteund. N. is in zijn rug gaan zitten.

U vraagt mij of ik zo precies mogelijk kan aangeven hoe Y is geboeid. Ik verklaar dat Y op de grond lag. Hij verzette zich. Ik heb van onder zijn lichaam vandaan een arm genomen en heb hem zijdelings geboeid. De fiets die tussen zijn benen was, is van zijn benen weggehaald. Tijdens het boeien was N. al ter plaatse.

Toegesпитst op de klachtformulering, verklaar ik dat ik voorafgaand aan de aanhouding om de eerder door mij aangegeven redenen geen waarschuwing heb gegeven. Verder merk ik op dat ik Y wel heb meegedeeld dat hij was aangehouden. Voorts verklaar ik dat er wel geweld is toegepast doch dit geweld was zeker niet disproportioneel van aard. Tot slot verklaar ik dat ik het zeer spijtig vind dat Y zijn been heeft gebroken."

2. Op 17 februari 2004 legde betrokken ambtenaar N. aan een medewerkster van het Bureau Nationale ombudsman een verklaring af die onder meer het volgende inhield:

"Ten aanzien van het gebeuren op 13 oktober 2001 kan ik mij het volgende herinneren. Een aantal collega's en ik hadden de opdracht om in het centrum van Den Haag aanwezig te zijn. De rechts-extremistische groep Stormfront zou zich daar manifesteren. Wij hadden de opdracht om rechts-extremisten te fouilleren op wapenbezit. Rond 19:00 uur zagen wij een aantal personen. Eén van hen, een man, had de uiterlijke kenmerken van een rechts-extremist. Hij had kisten aan, tatoeages met de afbeelding van een doodskop en kaal geschoren hoofd. Later bleek dit Y te zijn. De andere personen hadden deze uiterlijke kenmerken niet. Wij hebben de gehele groep door laten lopen. Y zei op een gegeven moment "hebben jullie niets beters te doen" en "daar zitten ons belastingcentren" of woorden van gelijke strekking. Hij is fors van postuur. Ik schat zijn gewicht op ongeveer 100 kilogram. Wij reageerden niet op deze opmerkingen. Vervolgens keek Y mijn collega R. aan en zei "kankermongool". R. liep toen naar Y toe en zei dat hij en de anderen met wie hij was verder moesten lopen. Vervolgens liepen ze verder. Y heeft zijn fiets genomen

en fietste weg. Toen hij wegfietste heeft hij de Hitlergroet gemaakt. R. en ik keken elkaar aan. Het was voor ons duidelijk dat wij Y zouden aanhouden. Wij hebben hem niet eerst aangeroepen. Immers was Y op de fiets en wij te voet, was hij niet gefouilleerd, en kwam hij onbetrouwbaar en gewelddadig over. Verder had ik sterk de indruk dat hij wat alcoholische dranken had genuttigd. R. was als eerste bij Y. Hij heeft bij Y de nekklem omgelegd. Hij stond toen links van Y. Hij en Y zijn tegelijkertijd gevallen. Vervolgens heb ik één been van Y onder controle proberen te houden omdat hij trappende bewegingen met het been maakte. R. heeft hem toen gezegd dat hij was aangehouden. Vervolgens hebben wij Y geboeid. Over de manier waarop hij is geboeid, kan ik mij verder weinig herinneren. Hij begon te huilen en klaagde over pijn aan zijn been. Wij hebben hem toen de boeien afgedaan.

Al en met al ben ik van mening dat wij geen geweld hebben toegepast. De manier waarop wij Y hebben aangehouden was, gezien de omstandigheden van het geval, de juiste manier. U vraagt mij wat ik onder geweld versta. Ik antwoord dat ik het slaan met een wapenstok en het geven van een stoot of slag onder de noemer van geweld breng. Ik ben van mening dat er geen sprake is van disproportioneel geweld. Tot slot merk ik op dat het letsel van Y niet in onze bedoelingen lag."

G. Nadere vraag aan verzoeker

Op 22 maart 2004 deelde de raadsman van verzoeker aan een medewerkster van het Bureau Nationale ombudsman mee dat verzoeker niet strafrechtelijk is vervolgd voor het gebeuren op 13 oktober 2001.

Achtergrond

1. Artikel 5, tweede lid, van het Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele Vrijheden

"Een ieder die gearresteerd is moet onverwijld en in een taal die hij verstaat op de hoogte worden gebracht van de redenen van zijn arrestatie en van alle beschuldigingen die tegen hem zijn ingebracht."

2. Artikel 9, tweede lid, van het Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, gesloten te New York op 19 december 1966 (hierna: IVBPR) bevat een overeenkomstige bepaling. Beide verdragen zijn door Nederland geratificeerd.

3. Wetboek van Strafrecht

3.1 Artikel 137D

"Hij die in het openbaar, mondeling of bij geschrift of afbeelding, aanzet tot haat tegen of discriminatie van mensen of gewelddadig optreden tegen persoon of goed van mensen

wegens hun ras, hun godsdienst of levensovertuiging, hun geslacht of hun hetero- of homoseksuele gerichtheid, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie."

3.2 Artikel 266, eerste lid

"Elke opzettelijke belediging die niet het karakter van smaad of smaadschrift draagt, hetzij in het openbaar mondeling of bij geschrift of afbeelding, hetzij iemand, in zijn tegenwoordigheid mondeling of door feitelijkheden, hetzij door een toegezonden of aangeboden geschrift of afbeelding, aangedaan, wordt, als eenvoudige belediging, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie."

3.3 Artikel 267, aanhef, sub 2

"De in de voorgaande artikelen van deze titel bepaalde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd, indien de belediging wordt aangedaan aan:

(...)

2°. een ambtenaar gedurende of ter zake van de rechtmatige uitoefening van zijn bediening;"

4. Artikel 12, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering

"Wordt een strafbaar feit niet vervolgd of de vervolging niet voortgezet, dan kan de rechtstreeks belanghebbende daarover schriftelijk beklag doen bij het gerechtshof, binnen het rechtsgebied waarvan de beslissing tot niet vervolging of niet verdere vervolging is genomen. Indien de beslissing tot niet vervolging is genomen door de officier van justitie bij het landelijk parket, is bevoegd het gerechtshof te 's-Gravenhage."

5. Artikel 8, eerste en vijfde lid van de Politiewet 1993 (Wet van 9 december 1993, Stb. 724)

"1. De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf.

(...)

5. De uitoefening van de bevoegdheden, bedoeld in het eerste tot en met vierde lid, dient in verhouding tot het beoogde doel redelijk en gematigd te zijn."

6. Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar (Besluit van 8 april 1994; Stb. 275, in werking getreden op 1 april 1994)

6.1 Artikel 1 derde lid, onder b

"3. In dit besluit wordt verstaan onder:

(...)

b. geweld: elke dwangmatige kracht van meer dan geringe betekenis uitgeoefend op personen of zaken."

6.2 Artikel 4

"Het gebruik van een geweldmiddel is uitsluitend toegestaan aan een ambtenaar:

a. aan wie dat geweldmiddel rechtens is toegekend, voor zover hij optreedt ter uitvoering van de taak met het oog waarop het geweldmiddel hem is toegekend, en

b. die in het gebruik van dat geweldmiddel is geoefend."

6.3 Artikel 17

"1. De ambtenaar die geweld heeft aangewend, meldt dit aanwenden van geweld, de redenen die daartoe hebben geleid en de daaruit voortvloeiende gevolgen onverwijld schriftelijk aan zijn meerdere.

2. Indien de aanwending van het geweld lichamelijk letsel van meer dan geringe betekenis tot gevolg heeft gehad (...), dient deze melding tevens ter kennis te worden gebracht van de officier van justitie van het arrondissement waarbinnen het geweld is aangewend (...).

3. De melding, bedoeld in het eerste en tweede lid, geschiedt binnen 48 uur in de vorm van een rapport indien:

a. de gevolgen van het aangewende geweld daartoe, naar het oordeel van de meerdere, aanleiding geven, of

b. gebruik is gemaakt van enig geweldmiddel en lichamelijk letsel dan wel de dood veroorzaakt is."

7. Zakwoordenboek der Geneeskunde

"**crurális, cruraal** tot het been (...) behorend

tibia scheenbeen."